

FEHÉR BOLDIZSÁR
Médea Pergamonban

Szerda kora este volt, a városban feltorlódott a forgalom. A nap végére már elfogyott az autósok minden türelme és kedvessége, és semmit nem tartalékoztak a hazaútra. Dudáltak, vicsorogtak, és az öklüket rázták egymásnak. Az utcai lámpák kigyulladtak, és az út egyre jobban csillogott, ahogyan sötétedett, és eleredt az eső.

Füleki Emil az utcára lépett. A szokottnál is nyugösebb volt, mert előző este szinte semmit nem aludt. A bérházban, ahol lakott, a felső szomszédjának volt egy macskája, akit Anna Fjodorovnáknak hívtak, és aki este tíz harminckor elérte az ivarérettséget. Emilnek fogalma sem volt, honnan jöhet a nyivákolás, Anna Fjodorovna hangját a fűtéscsövek vitték hozzá ragyogó minőségben. Emil egész éjjel a kényágytól gyötrődő radiátor mellett forgolódott. Most azonban örömet lelte az esőben és a széles esernyőjében, amely megakadályozta, hogy az emberek túl közel menjenek el mellette. A lába minduntalan pocsolóba csapódott. Jól a fejére ültette az ernyőt, és nem nézett mást, csak az aszfalt nedves feketeségét.

Bizonyos körökben Emil ismert kritikusként számított, minden héten lehetett olvasni tőle valamit. Sokan tartoztak neki hálával, és sokan haragudtak rá. A színház, ahová ma este igyekezett, a Rotonda volt, az előadás pedig a *Médea Pergamonban* című balett. Emil egy bő órával korábban érkezett, de már így is jócskán megtelt az előtér. A Rotonda reklám- és szóróanyagait úgy hirdették, mintha a *Médea Pergamonban* egy valódi ókori görög dráma lenne. A valóságban egy debreceni vízvezeték-szerelő írta, és küldte be a színház tavaszi drámapályázatára.

Emil a ruhatárhoz vezető sorban várakozott. Vizes ernyők nyomódtak az oldalának, és sáros cipők tapostak a cipőjére. Az emberek mintha szándékosan

akarták volna bosszantani. Emil rosszul volt a langyos testszagtól, rosszul attól a visszataszító tarkójú férfitől, aki előtte szuszogott, és akinek víz csöpögött a bajuszáról. Rosszul attól a másiktól maga mögött, aki szüntelenül érdektelen megállapításokat tett a feleségének.

– Szerintem magamon hagyom a pulóvert – mondta a férfi.

Emilnek megfájdult a feje.

Ismerjük most meg a történetünk második számú szereplőjét is, a társulat egyik balerináját, akit annak ellenére is Médeának fogunk nevezni, hogy nem ő játssza a címszerepet, sőt, még Pergamonban sem járt soha. A gyönyörű Médea az öltözőben jobb lábát egy kis szekrényre emelte, és nyújtógyakorlatokat végzett. A fekete balettruha alul egészen ráfeszült

a vádlijára, aztán térd fölé buggyosan kibővült. Médea kis mellényén sárga akantuszok nyíltak. A jelmezét egy piros cetlis vállfán kapta meg. A piros cetli azt jelentette, hogy „háttértáncos”.

Emil közben kiszabadult a ruhatár előtti tolongásból, és már a színházfolyosón járt, amely nyugalmasabb volt, mert a legtöbben csak álltak és beszélgettek, bár jobbára a legalkalmat-

lanabb helyeken. Festett öregek, másodvirágzó családanyák, férfiak, akiken úgy állt az öltöny, mintha jelmez viselnének, fülledtség, gyöngyöző homlokok, és a hideg büfészendvics szagával keveredő kölni – Emil úgy érezte, valamennyi érzékszerve ellen ofenzíva folyik. Elhaladtában valaki egy perccet nyomott a hasának, amitől a kötött fekete pulóverébe beragadtak a morzsák.

Átverekedte magát az egyik mosdóhoz, és újból sorba állt. A sor olyan hosszán kígyózott, mint a Szent András-törésvonal.

Médea végzett a bemelegítéssel, és lehunyt szemmel átismételt néhány mozdulatot. Tudta, hogy gyönyörű lesz, és boldog volt, hogy milyen sokan látják majd a gyönyörűségét. Mikor elképzelte, mindig sokkal könnyedebben mozgott, mintha a Holdon járna.

Mielőtt Emil sorra kerülhetett volna a mosdóban, megszólalt a kezdést jelző csengő, és mindenki elin-

Kusztos Endre: *Fűzek II.*, 1973 (Magyar Nemzeti Galéria, Budapest)

dult a nézőtér felé. Médea kilesett a függöny mögül egy másik táncoslánnyal, aki tógát viselt, és annak ellenére is vidám volt, hogy a szerepe szerint az első öt percben a tengerbe veti magát. Nézték, ahogy a duruzsoló tömeg megtölti a termet.

Közben Emilt visszafordította a jegyzivizsgáló egy másik nézőtéri bejárathoz, ezért szembe kellett mennie az emberekkel. Orrok, szájak és csupasz nyakak haladtak centiméterekre az arcától. Emil végig ugyanazt a mondatot ismételte: – Az istenit! Az istenit! Az istenit!

A másik bejáratnál a jegyzivizsgáló visszairányította őt az első ajtóhoz, ahol ezúttal szó nélkül beengedték. Emil jegye a második sor közepére szólt, de már mindenki helyet foglalt, ezért lábujjhegyen, oldalvást araszolva kellett bemásznia. Kiverte a víz, és érezte, hogy a zakója alatt az inge a testére tapad.

Mindenki elhelyezkedett, a terem elsötétült. Baljósan recsegték a pozanok, közben szétnyílt a függöny, és láthatóvá vált egy megtépázott vitorlájú, görög kereskedőhajó. A háttérben vadul lengő, kék drapéria nem más volt, mint az őrzöngő tenger. Az üstdobok úgy döngtek, hogy érezni lehetett, ahogy a hajó a hullámok tetejéről újra és újra a mélybe zuhan.

Ekkor a tógás balerina bukkant fel a fedélzeten. A balerinát rögtön egy idősebb férfi is követte, akkora kecskeszakállal, hogy a hátsó sorokból is látni lehessen, milyen romlott lelkű. Valahányszor a balerina – dacolva az elemekkel – arrébb táncolt, a férfi a nyomában volt. Arra lehetett következtetni, hogy a kecskeszakállas, mielőtt odaveszne, még szeretne mulatni egyet, azonban a fiatal lánnyal ebben nemigen találkoztak az elképzeléseik.

Médea egy kis csoporttal várakozott a takarásban. Valamennyien tengeri nimfák voltak. Azt várták, hogy mikor a fiatal lány a tengerbe veti magát, ők beszökelljenek, és a korallok között megtáncoltassák a lelkét. Emilnek sikerült belefeledkeznie a zenébe, a táncba és a történetbe. Sikerült megfeledkeznie az emberekről, és nyugodtan élvezte az előadást. Ez volt számára a boldogság.

A nimfák kitáncoltak, a közönség tapsolt. Az Emil balján ülő nő – kihasználva a tapsot – gyorsan szétbontott egy alufőliagombócot. Emil orrát megcsapta a szottyadt zsömle és a tojás szaga. Félrefordult, és megnézte magának nőt. Kis, remegős toka, vastag szemfesték és rúzs, a fülén olcsó klipszek lógtak. Emilt legjobban a nő hatalmas szája taszította, és a vékonyszálú haja, amely arra a hajra emlékeztette

őt, amit az ember néha az ételben talál. A nő nagyot harapott a zsömléből. Emil hallotta roppanni az uborkát, és látta a zsömle oldalán kipréselődő majonézt, ami a nő gyűrűire kenődött.

Médea már átöltözött. A görög tragédiákban szokásos Kar egyik tagja volt. A Kar mindig előre látja a bekövetkező borzalmakat, mégsem hisz neki soha senki. Az emberek rendszerint túl büszkék vagy túl okosak ahhoz, hogy megfogadják a tanácsot. A Kar tagjai hosszú, fehér ruhát viseltek és maszkot, amelyből alig láttak ki. A színpadon a kecskeszakállas férfi hánykolódott egy deszkába kapaszkodva. Már úton volt felé a segítség: egy másik kereskedőhajó, amely átvészelt a vihart. A Kar nemsokára figyelmezteti a legénységet, hogy tanácsosabb lenne hagyni odaveszni a férfit, de persze nem érnek el vele többet, mintha a déli híreket mondanák.

Mire kihúzták a vízből a kecskeszakállast, az Emil mellett ülő nő már a második zsömléjét ette. Otromba illetlenséggel rágott, Emil pedig már nem is tudta, hogy a szagtól vagy a nőtől undorodik jobban. Ráadásul elvesztette a történet fonalát, ami még inkább bosszantotta. Már a Kar táncolt a színpadon, és fogalma sem volt, miért.

A maszkok miatt a táncosoknak ezt a részt kellett a legtöbbet gyakorolniuk, ezért Médeának nem kellett gondolkodnia a mozdulatokon, megszűnt a lámpaláza. Az Emil melletti nő étvágya továbbra sem akart csillapodni. Emilnek tüzelt a homloka, kiszáradt a szája a felháborodástól. A nő egy kókuszgolyót vett elő a retiküljéből, és egészben a szájába helyezte. A csokoládés massa a fogára ragadt, a kókuszreszelék pedig megtapadt az ajkán és az ujjbegyein. Mikor elkezdte lenyalogatni az ujjait, Emil már nem tudott uralkodni magán. A zenekar édes-lágy melódiái közepette megijesztette a nőt: – Hu!

Hozzá a magasba kapta a tenyereit.

A nő az ijedségtől hirtelen mély levegőt vett, és a nyelöcsövét nyomban eltömte a kókuszgolyó.

Médea szenvedett, ez volt a szóló része, de a maszk miatt nem látta a közönséget, és a közönség sem őt. Pedig látni akarta a szépségét tükröző tekinteteket. Észrevétlen kicsatolta hátul a maszkját, ami a következő forgásnál lerepült, mintha csak véletlenül alakult volna így. A színpad elején állt, kibomlott hajjal, ragyogó arccal. Végignézett az embereken. Sugárzó szempárokra számított, akik benne és a táncában gyönyörködnek, ám a valóság ennél sokkal prózaibb volt. A második sorban egy testes nő fuldoklott, el-

kékült fejjel, a torkát fogva. Mindenki őt figyelte, nyugtalanul forgolódva, miközben egy úr éppen sietve mászott ki a sorok között. Médea megdermedt, a mögötte jövő táncos pedig, minthogy alig látott valamit, átesett rajta, majd a már átesett táncoson átesett egy másik, végül sorra estek át egymáson a táncosok, egy kivételével, aki az egészből nem vett észre semmit. Ő a koreográfia szerint kipiruettezett a színpadról.

A karmester megállította a zenét. Már csak a nő hörgését lehetett hallani, és Emilt, amint a széksor vége felé araszolva sorban elnézést kér mindenkitől, meg a földön fekvő, szelíden jajgató balerinákat.

Emil úgy távozott, mint aki véletlenül levert egy a vázát a vendégségben, ahová meghívták. Most ott találta magát a kiürült színházfolyosón. Ahhoz túl gyáva volt, hogy a helyén maradjon, de ahhoz is, hogy elhagyja az épületet. Tanácstalanul ácsorgott a morzsás padlószőnyegen, aztán tett egy kört a ruhahatár felé. Tíz perc eltelt. A nő, hacsak idáig nem segített neki valaki, már biztosan megfulladt, Emil pedig nem is tudott döntenit, melyik változatnak örülne jobban. Odabent pedig megszólalt a zene, ami kétségkívül az előadás folytatását jelentette. Emil egyre idétlenebbül érezte magát, hogy az üres folyosón ácsorog. Úgy döntött, visszamegy.

A jegyvizsgáló úgy döntött: nem.

– Már elkezdődött az előadás – mondta a jegyvizsgáló. – Majd a szünetben bemehet.

– Az előbb jöttem ki – mondta Emil.

– Igen, és?

– Visszamennék.

– Akarja, hogy elmondjam újból?

A jegyvizsgáló nyegle, húszas éveiben járó, lángvörös hajú ebihal volt, egy részeg tetőfedő modorával.

– Én fizettem a jegyért!

– Jó magának – mondta a fiú.

– Jogom van bemenni!

– Joga van letolni a nadrágját és bukfencezni is. Azt miért nem akarja?

Emil gutaütés-közeli állapotban volt.

– Velem még soha senki nem beszélt így.

– Akkor ezt most tegye zsebre, papa. – A fiú tüntetőlegesen leült a bejárat elé, és többé már nem foglalkozott Emillel.

– Ezt meg fogom mondani a főnökének!

– Remek. Aztán majd mesélje el, mi volt.

Bár a beszélgetésnek láthatólag vége szakadt, Emil úgy érezte, nem sétálhat csak úgy el, még mondania kell valamit. Persze, már mindegy volt. Hivatalosan is kudarcot vallott az életben.

– Mit szólna egy kis együttérzéshez, he? – kérdezte Emil. – Vagy megértéshez? Vagy tisztelethez?

– Nem is tudom – mondta a fiú –, mit szólna hozzá maga?

Kovács Zoltán: Tavasz, 1961 (Művészeti Múzeum, Kolozsvár)